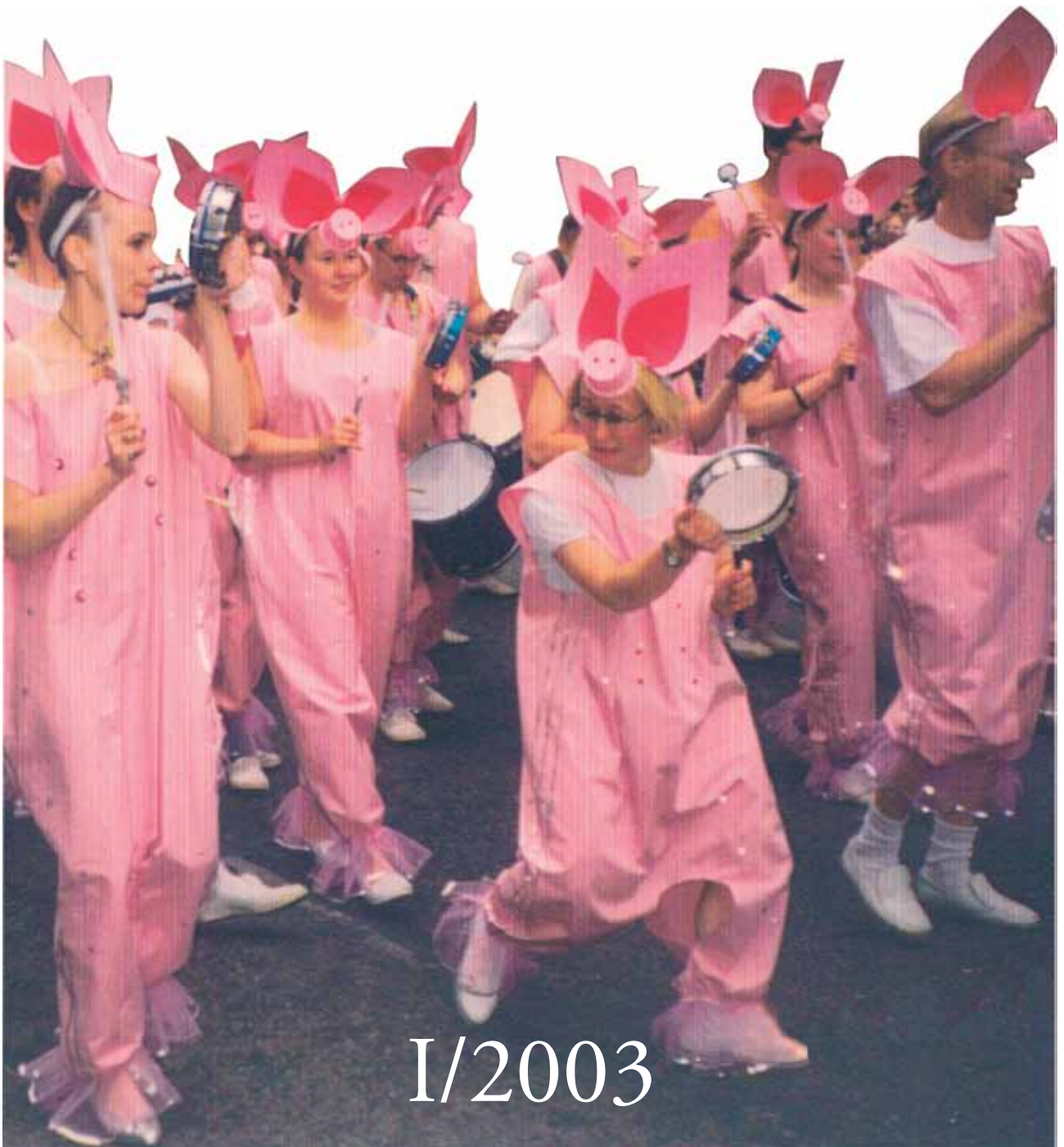

Myötätuulta *Merimaskussa*

I/2003

Julkaisija: Merimaskuseura r.y.

Toimituskunta:
Terttu Kraemer
Maarit Lineri,

Taitto/
Sivunvalmistus:
Maarit Lineri

Painopaikka:
New Print, Raisio

ISSN 1238 - 108X

Seuran puheenjohtaja:
Martti Mäkilä,
p. 4369 682

Sihteeri ja rah. hoitaja:
Terttu Kraemer,
p. 040-716 4808

Kannen kuva:
"Porsaita äidin
oomme kaikki..."
Anne Linja

Tarttis tehrä jotta

Näi pruukas Koivisto Manu sanno, ko hänel ol olevanas jotta tärkkiä miälesäs. Ja kyl stää sit tehtinki. Suami o tälhaava kovas huuros ja pistä matalaks isomppiki kampraatei. Mut ei mittä ilma tekemist.

Kon tulla tämmösse Merimasku tapasse pitäjä, tekemise tärkkeys vast kasva. Se o jaa kans tärkkiä, ete kaikki hommi lykät yksil ja samoil ihmisil, kyl vastun täytyt ol ain jaettu nii antamises ko ottamiseski. Mitä siit oikee tulis, et muutamap painava yän päivän kans ja toisek katto ja kaivava nokkatas viäres. Loppu siit tule ja äkki. Täik vois se olla tyällistämise pualest iha passeli, et toise rohjava pisi mäkki ja toise kokkova sit kuatot pois. Tyä jakamine vaa pakka olema vaikkia, kaikk kon näköjäs tykkävä levityspuale hommist.

Ain täytyt pittä miäles, et meijä huusholli ja pykämise makkava sil kruntil, ko mennessä sukupolve ova saanu rakennetuks. Meijä jälkken tuleva värkkävä sit taas omi meininkejäs niil jäljil ko meilt jää. See pistä vähä hunteerama, ete stää parann iha hulluttelema ruvet, jos vähäki säällise perinnö meina jälkkes jättä. Nuarel väel ei omast miälestäs ol juur mittä tekemist ilma kamala elämykse kokemust. Em mää vaa ymmär, mink elämykse järve vere pilamine, metä taik ikipuitte polttamise oikee antava. Moottorvehkeil hulluttelemal saamist elämyksist viimeselttäs nauttiva omase haura parttal kirkkomäel. Tekemise meininki tämmösis hullunkureis ei ol vähäki, ei simmost kot tulis ittel ja toisil hyväks. Vaik ei niit nuarika ai paranu syyttä. Kyl raha erest aikaihmisekki tekevä vaik kummossi klohmioi. Aikanas ol Taattistjärve kuivattamine iha järjellisil ihmisil miäles - ny o sit vissi vuaros Villivuares tasottamine.

Onneks tämmöse meininki pakkava sauhuttuma aika myäre ja yhtene hyvä nouse ai päälmäispualel. Sillon ko meil jokasel o miäles simmone Merimasku, misä meri ja järve ova puhtai, metä vihjottava, mäesyryjä ova täyn nätei, hyvi hoirettui töllei ja koulutiäl vilistä pal ilossi mukuli, passa kyl katto ettipäi ja orotel vaik kummost tuleva aika. Tälhaava Merimasku o jo niim pal hiano paikk assu, ete stää kehumal paremmaks saa. Tyät saara tehrä senki ette, et paika pysyvä täsäki tällinkis nii et muuhalt tulevil piissa kehumist ja mikä viäl pare tarppeks karettumist. Yhten miähen ko hoireta nii omak ko yhtesekki tekemisse, saava viäl tulevaki polve assu omas Merimaskusas ja kiittel muinaste asujatte järjejuaksu.

Martti Mäkilä

Merimaskun Kirkonsalmen lossimiljööstä lossiperinnekeskus

Terttu Kraemer

Elinympäristömme muuttumisen tapahtui aiemmin verkkaisesti sukupolvien vaihtumisen myötä, nykyään muutosten vauhti on kokonaan toista luokkaa. Yhden sukupolven aikana ja joskus nopeamminkin häviävät entisten aikakausien perinteet ja elinympäristöt tulevilta sukupolvilta saavuttamattomiin. Siksi perinteen suojelulla ja perinteen huollolla on tärkeä merkitys.

Ihmisen elinympäristön tutkijat ovat esittäneet kaksi ympäristön ominaisuutta, jotka merkittävimmin vaikuttavat ihmisen hyvinvointiin. Toinen näistä on visuaalisen ympäristön moninaisuus ja rikkaus ja toinen on ympäristön kyky synnyttää pysyvä turvallisuuden tunne. Turvallisuuden tunne eräänä tärkeimpänä perusteena pidetään ihmisen tarvetta mieltää ympäristönsä jatkuvuus tai pysyvyys. Tällaista pysyvyyden vaikutelmaa ihmiset korostavat pitkäaikaisiksi rakentamallaan rakennuksilla, ympärilleen keräämällä eri-ikäisillä esineillä kuin

myös menneisyyden muistoilla.

Edellä mainittua taustaa vasten virisi ajatus perustaa Merimaskun lossirantaan liikkumisesta saaristossa kertova lossitupa- ja lossimuseo. Sen tehtävänä olisi koota sellaista kalustoa, esineistöä ja muuta aineistoa, joka valaisisi 1700-luvulla rakennetun Rymättylä-Merimasku-Mynämäki-tien ja Kirkonsalmen ylityksen historiaa sekä yleensä liikkumista saaristossa. Tarkoitus olisi kertoa saaristohöyrylaivoista ja talonpoikaispurjehduksesta, talonpoikaismatusta sumpupaateineen ja verkkoveneineen sekä talvitieliikenteestä. Tarkoitus olisi kerätä myös arkistomateriaalia, sanomalehtileikkeitä, karttamateriaalia, kirjoja ja valokuvia. Lisäksi tallennettaisiin muistitietoa haastatteleamalla paikkakuntalaisia ja entisiä lossimiehiä. Museokohteella olisi historiallinen, miljööllinen ja matkailullinen merkitys sekä kirkonkylää elävöittävä ja elvyttävä vaikutus.

Niinpä kotiseutuyhdistys, Merimasku-Seura, teki ensin esityksen

museohankkeesta Merimaskun kunnanhallitukselle, joka ei vielä tässä vaiheessa lämmennyt ajatukselle. Samanaikaisesti tehtiin myös esitys Turun tiepiirille Kirkonsalmen lossimiljööön muuttamiseksi Tiehallinnon museo-kohteeksi. Ajatuksena oli se, että koska tiehallinnon tavoitteena on tallentaa liikenneverkollemme ominaisia erityispiirteitä ja koska kaikki museoidut kohteet ovat tähän mennessä olleet siltoja tai teitä, mutta ei yhtään lossikohteita, olisi korkea aika saada lukuisista lossikohteista myös yksi museoitua. Määritelmän mukaan "Tienpitoon liittyvä rakennettu ympäristö on osa kulttuurimaisemaa ja kulttuurihistoriaa, johon kuuluvat varsinaisen tien ja siihen liittyvien laitteiden kuten siltojen lisäksi esimerkiksi tienvarsien rakennukset." Edellä mainittuun on verrattavissa myös tien jatkeena toimivat lossit ja lautat ja niihin olleisesti liittyvät lossituvat, ovathan ne olleet melkoinen osa tielaitoksen historiaa.

Eriytyistä pontta ja vahvistusta hank-

Lossiranta kuvattuna mantereen puolelta. Kuva on ennen vuotta 1956, sillä siinä näkyy vielä lossirannan ensimmäinen "föritupa".

keelleen Merimasku-Seura sai siitä, että tiedotusvälineet niin voimakkaasti kiinnostuivat asiasta. Ensin Aamu-TV otti yhteyttä ja sen jälkeen paikalliset TV:t ja radiot sekä lehdistö halusivat tehdä jutun lossihankkeesta. Vieläkin jotkut toimittajat ovat ottaneet yhteyksiä ja kyselleet, missä vaiheessa hanke on.

Kirkonsalmen lauttarannan historiaa.

Merimaskun Kirkonsalmen lossi sijaitsi Merimasku-Mynämäki maantiellä nro 193. Tällä hetkellä lossitie molemmin puolin salmea on vieläkin valtion hallinnassa, mutta tullaan jossain vaiheessa muuttamaan joko kunnan kaavatieksi tai sitten yksityistieksi.

Tie ja salmen ylityspaikka on peräisin 1700-luvun puolivälistä. Ruotsin silloinen kuningas Kustaa III:s, joka oli hyvin sotaisa, hän määräsi, että Rymättylästä Montolan satamasta piti rakentaa tie sotilaallisia tarkoituksia varten halki Merimaskun, Askaisten, Mynämäen ja Yläneen kautta Oripäähän. Askaisten puolella tien paikka on nähtävissä vuoden 1764 maanjako-toimikunnan tiluskartalla päätettiin, mutta Merimaskun puolella vasta vuoden 1802 isojaon kartta näyttää tielinjan selvästi, joka noudattelee jo 1900-luvun linjausta.

Tiettävästi ensimmäinen lossintapainen ylitys on ollut niinkin varhain kuin 1790-luvulla. Ennen 1900-luvun alkua lossiliikenteen tarve kirkonkylässä kuitenkin oli melko vähäistä. Kesäisin

vilkas höyrylaivaliikenne mahdollisti henkilöliikenteen ja tavaroiden kuljettamisen aina Turkuun saakka kuin myös sieltä saarelle. Talvisin kuljettiin talviteitä pitkin.

Hevos- ja kuljetusliikenteen lisääntyessä alkoivat myös salmen ylitysmuodot kehittyä. Vuonna 1919 alkoi liikennöidä ns. lossivene, jonka kantavuus oli 6 tonnia, jolla pystyttiin kuljettamaan jo hevonen rattaineen. Säilyneiden piirustusten mukaan "lossissa" oli kaksi kantta, suurempi veneen perässä ja pienempi sen keskellä. Lossiveneen pituus oli 6,8 ja leveys 3,4 metriä. Tällaiseen "lossiin" meneminen oli tarkkaa hommaa, siihen nimittäin astuttiin ja poistuttiin sivultapäin, jopa hevoset oppivat tämän systeemin. Venettä souti lossari veneen etuosassa, useimmiten soutajia oli kuitenkin kaksi.

Vuonna 1927 Kirkonsalmeen saatiin sitten käsivetoinen proomu eli kapulalossi, jota vedettiin 80 cm pitkällä puukapulalla vajeria pitkin rannalta toiselle. Tämä lossi jo paremmin uuden tieliikenteen käyttöön. Nyt pystyttiin ajoneuvot ajamaan lossille ja sieltä pois päätypuolelta ja samalla se lisäsi lossiliikenteen joustavuutta ja turvallisuutta. Lossin leveys oli kasvanut 5 metriin ja pituuttakin oli n. 10 metriä. Tämä mahdollisti nyt myös moottorijajoneuvojen kuljettamisen. Uusi lossi muutti myös tielinjausta siten, että tie tuli kirkonkylästä suoraan lauttarantaa eikä kaartanut lossarin pihan läpi vasemmalle. Liikennöitävä ylityskin

lyheni 150 metriin.

Liikenne lisääntyi jatkuvasti ja lossien kokoa piti suurentaa. 1940-luvulla oli käytössä 7, 9 ja 11 tonnin puollossit. Vuonna 1952 Kirkonsalmessa oli aiheellista siirtyä moottorivetoiseen lossiin, koska kuljetusten määrä oli lisääntynyt merkittävästi Vilkkaimpina kuukausina kuljetuksia oli jo yli 4000. Höyrylaivaliikenne oli loppunut, autokanta lisääntynyt ja teiden kunto parantunut. Ensimmäinen moottorilossi oli 10 hevosvoiman moottorilla varustettu 12 tonnin rautalossi. Parin vuoden päästä kantavuus nousi jo 16 tonniin, seuraavaksi 38 tonniin ja loppuajan kantavuus oli 44 tonnia.

Lossituvan historiasta.

Ensimmäisinä salmen yli kuljettajina toimivat maanomistajat ja ennen kuin lossien ylläpito siirtyi valtiolle, he huolehtivat myös lossinpidosta. Esimerkiksi tällainen ylikuljetusvelvollisuus oli mantereen puolella sijaitsevalla Vahan torpalla.

Lehtileike 1950-luvulta osoittaa, että lossit olivat jo tuolloin mielenkiintoinen lisä Suomen automatkailussa.

Näin ollen lossituvalla ei ollut tarvetta, kunnes vuoden 1883 asetuksessa lossiliikenteen hoidosta annettiin erinäisiä säädöksiä. Uuden asetuksen mukaan tiehoitokuntien tuli virallisesti huolehtia teiden ja siltojen rakentamisesta sekä lossinpidosta. Vasta vuonna 1921 valtio otti hoitaakseen lossit.

Ensimmäinen Merimaskun lauttarannassa sijainnut lossitupa eli föritupa, millä nimellä paikkakuntalaiset sitä myös kutsuivat, lienee rakennettu 1900-luvun alussa. Se oli erittäin vaatimaton, käsittäen vain pienen kamarin ja tuvan. Talossa ei ollut mitään mukavuuksia ja muutenkin se oli erittäin hatarata. Talossa ei ollut myöskään saunaa ja piha puuttui kokonaan, ulko-ovesta astuttiin suoraan tielle.

Vuonna 1956 valmistui sitten uudenlaisempi lossitupa, jossa oli alakerrassa 2 huonetta ja keittiö lossinhoitajalle sekä erillisellä sisäänkäynnillä varustettu huone ja keittiö yläkerrassa yhdelle lossinkuljettajalle. Lossinhoitajat asuivat vuoteen 1989 saakka lossituvassa, siitä saakka rakennus on ollut yksityisenä vuokra-asuntona. Rakennus on säilynyt melkein alkuperäisenä, 50-luvun tyyliä.

Tänä päivänä monet käytöstä jääneet lossituvat palvelevat lomakiinteistöinä eli edelleen hyötykäytössä. Kuitenkin ne kertovat kadonneesta idyllistä ja samalla erästä tieliikenteen pitkästä ja

monivaiheisen historian päättyneestä aikakaudesta.

Historiallinen arvoluokitus voisi olla HII, RII ja MII eli kohteella on kulttuurihistoriallisia arvoja, jotka tulisi ottaa huomioon suunniteltaessa muutoksia kohteeseen tai sen välittömään läheisyyteen. Rakenteellisesti ja miljööllisesti kohde on maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävä. Pakottavien muutosten tulisi olla sellaisia, että ne edistävät kohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilymistä.

Lossimuseoprojektityöryhmän päätös

Sen jälkeen, kun esitys oli tullut tiepiiriin, perinnepäällikkö Leena Sälejoki-Hiekkänen Tiehallinnon keskushallinnosta kehotti perustamaan projektityöryhmän, jonka tehtävänä oli määrittää lossin historiallinen arvo ilmiönsä edustajana ja yksilönä, mitä lossin säilyttäminen maksaa, selvittää mahdolliset rahoituslähteet sekä vastuutaho sekä tehdä alustava päätös lossin kohtalosta.

Turun tiepiirin vetämässä työryhmässä olivat edustettuina Merimaskun kunnasta Tita Rinnevaara/Paavo Karila/Eija Laurila, Merimasku-Seurasta Maarit Lineri/Riitta Virtanen/Martti Mäkilä, Tieliikelaitoksen lauttavarustamosta Leena Serola, Maakuntamuseosta tutkija Eeva Mikola, Auto- ja tiemuseo Mobiliasta Kimmo Levä

(projektin sihteeri) ja Tiehallinnosta Terttu Kraemer (projektin vetäjä). Työryhmä kokoontui kaikkiaan neljä kertaa ja totesi päätöksessään lyhyesti sanottuna seuraavaa:

1. Historiallinen selvitys osoitti, että kaikki kriteerit täyttyivät eli Kirkonsalmen lauttarantamiljöön on ainakin yli 200 vuotta vanha kulttuurihistoriallisesti arvokas alue, joka tulisi säilyttää. Kyseinen alue on ollut koko kirkonkylän sydän ja edellytys kyläyhteisön syntymiselle.

2. Onko mahdollisuuksia tiehallinnon museokohteeksi? Tässä törmättiinkin jo vaikeampaan asiaan. Nykypäivänä museokohteen tulisi sijaita liikennöitävällä yleisellä tiellä, jotta kohteen kunnossapito voitaisiin liittää hoitourakkaan. Kyseinen kohde sijaitsee kuitenkin liitännäisalueella eli ei ole valtion omistuksessa, ainoastaan lossituvan omistaa valtio. Lossille johtavaa n. 100 metrin pituista tienpätkääkään ei voida ajatella museotieksi, koska sillan valmistuttua tie ja lossiranta maisemoitiin aivan uuteen ilmeeseen. Kunta on lisäksi kaavoittanut alueen liiketontiksi, joka toteutuessaan toisi tontille ns. venevajoja ja rantaa kiertävän kävelytien. Viimeisin lossi vietiin pois, kaiturit poistettiin ja rannat kivettiin. Museolliseksi olikin tarkoitus saada vanhempia Merimaskun losseja, joita onkin vielä saatavissa. Mm. viimeisin vuoden 1952 kapula-

lossi on upotettuna lossirantaan, mutta taitaa olla liian kallis operaatio nostaa ylös. Railolosseja löytyy, joista voitaisiin pienin kustannuksin toteuttaa kapulalossi. Särkäsalmen viimeisintä lossia on tarjottu myös museoitavaksi. Tosin ko. lossi on erittäin huonokuntoinen ja ruosteinen.

3. Mitä tämä sitten tulisi maksamaan? Kimmo Levän laatimassa talousarviossa perustamiskulut olivat 40.000 e ja vuosittainen ylläpito 30.000 e, jotka katettaisiin toimintatuloilla. Jo tässä vaiheessa todettiin, että Mobilia voisi toimia hankkeessa asiantuntijaorganisaationa alan valtakunnallisena erikoismuseona tai sitten Mobilia perustaisi erillisprojektin, jolloin se laatisi tarvittavat suunnitelmat ja hakisi hankkeelle rahoituksen sekä vastaisi kohteen ylläpidosta projektin jälkeen. Ensimmäisessä vaihtoehdossa rahoitus hoidettaisiin Mobilian toimintabudjetista ja jälkimmäisessä vaihtoehdossa tarvittaisiin erillisrahoitus. Näissä vaihtoehdoissa hankkeelle voidaan hakea Opetusministeriön avustuksia sekä perustamiskustannuksiin EU-rahoitusta, myös Seutuliiitto on avustanut tällaisissa hankkeissa.

4. Työryhmän päätös oli, että Kirkonsalmen lossimiljöötä ei esitetä tiehallinnon museokohteeksi. Sen sijaan työryhmä esitti, että museohanke

muutetaan Kirkonsalmen lossiperinnekeskukseksi. Museon perustaminen tänä päivänä on vaativa ja vaikea prosessi, joten muuttamalla hanke perinnekeskukseksi saadaan ko. hankkeelle enemmän mahdollisuuksia ja liikkumatilaa.

5. Toteutetaan hankkeella olisi lossi- ja lauttaperinteen tallentajana kauaskantoinen merkitys niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin. Merimasku-Seura kuin myös merimaskulaiset yrittäjät sekä yksittäiset kuntalaiset näkevät asian erittäin tärkeänä ja ovat hankkeen takana. Matkailijoille tulisi uusi erilainen käyntikohta, kuntalaisille ja koululaisille sillä olisi perinneopetuksessa oma merkityksensä.

6. Projektityöryhmä sai työnsä päätökseen, mutta nyt odotellaan, että lossikiinteistön ja maapohjan omistussuhteet selviävät ja päästään perustamaan uusi työryhmä, joka

Lossi tulossa rantaan. Lossari on avannut puomin valmiiksi ja valmistautuu avaamaan lossin ketjun, että kyydissä olevat pääsevät jatkamaan matkaansa.

lähtee ajamaan lossiperinnekeskusta. Pallo on tällä hetkellä Turun tiepiirillä ja Merimaskun kunnalla.

“Mikään hetki ilmiöineen ei ole irrallinen vailla yhteyksiä eiliseen, samoin kuin huomispäiväkin rakentuu tämän päivän laskemalle perustalle.”

Kirje rapakon takaa

Merimasku-Seura sai yllättäen sähköpostikirjeen kaukaa rapakon takaa. Kirje oli kulkeutunut Helsingissä sijaitsevan matkailuneuvonnan kautta Merimaskun vapaa-aikasibteeri Airi Laurilalle, joka ystävällisesti toimitti sen Merimasku-Seuralle. Kirje on merimaskulaisen Anna Virtasen, Kollolan kotiseututalon entisen asukkaan sisaren Xenia Virtasen tyttären pojan Kris Mathisenin lähettämä. Vapaasti suomennettuna kirje kuuluu näin:

“Hei Löysin tietokoneella teidän sähköpostiosoitteenne ja toivon, että voisitte auttaa minua. Nimeni on Kris Mathisen ja isäitini on kasvanut Merimaskussa monia vuosia sitten. Tiedän, että isäitini sisar (Anna) ja hänen miehensä (Sakki) asuivat samassa talossa, jossa isäitini (Ksenia Virtinen) kasvoi. Kun Anna ja Sakki (Sakke) kuolivat ainakin 15 vuotta sitten, me kuulumme, että heidän talostaan suunnitellaan museota. Olen utelias tietämään totutuiko se. Valitettavasti minulla ei ole talon osoitetta, mutta tiedän kuitenkin sen olevan veden äärellä. Noin 25 vuotta sitten minulla oli ilo vieraillla Merimaskussa ja viettää päivä Annan ja Sakkin luona. Kiertelin myös aluetta ja tutustuin myös kirkkoon, johon ihastuin. Jos teillä on jotain tietoa, mikä auttaisi minua olisin siitä erittäin kiitollinen. Kiitos!”

Merimasku-Seura on lähettänyt Krisille vastauksen ja hyvän joulun toivoksen Kollolan tontun myötä. Jäämme odottelemaan mielenkiinnolla jatkoa.

Hello,
I was looking on the computer and saw your e-mail address and am hoping that you can help me. My name is Kris Mathisen and my grandmother grew up in Merimasku many years ago. I know that my grand-mother's sister (Anna) and her husband (Sakki) lived in the house that my grandmother (Ksenia Virtinen or Virtinen) and I lived in. When Anna and Sakki died at least 15 years ago, we heard that the area was considering converting their house into a museum. I am curious if that ever happened. Unfortunately, I do not have the address of the house, although I know that it was on the waterfront. About 25 years ago, I was fortunate enough to take a visit to Merimasku and spent a day with Anna and Sakki. I also toured the beautiful area and including the church, which I loved! If you have any information that would help me I would appreciate it very much. Thank you!!

Kesän aikana kävin läpi Merimasku-Seuralle lahjoitettuja vanhoja tavaroita. Oli mukavaa havaita, kuinka paljon merimaskulaiset ovat lahjoittaneet omaan elämäänsä liittyneitä esineitä.

On tärkeää säilyttää vanhat tavarat. Niihin liittyy paljon muistoja, surullisia tai iloisia. Kuitenkin on oleellista tuntea kunkin esineen tarina voidaksemme kunnolla arvostaa sitä.

Valitettavasti useimmista seuralle tuoduista esineistä puuttuu niiden historiatiedot. Lahjoittajat eivät ehkä ole itsekään tietoisia esineen vaiheista.

Yrittäessäni valikoida tähän juttuun sopivaa tavaraa, niiden tarinan tunteminen olisi ollut ensiarvoisen tärkeää. Kyllähän jokainen näkee, että kengät ovat kengät, mutta yksittäisen esineen tekee museaaliseksi tärkeäksi juuri sen tarina.

Päätin kuitenkin olla rohkea ja ottaa esiteltäväksi pula-ajan esineitä, jotka meille lahjoitti Outi Äkäslompola. Lahjoitus käsitti mm. paperinarusta tehtyjä erilaisia jalkineita, vyön, lompakon, pannumyssyn, seinävaatteen ym.

Tarinat talteen

Katsellessani vanhoja tavaroita toivoin, että ne olisivat osanneet puhua. Kuinka monta kiehtovaa tarinaa ne osaisivatkaan kertoa menneistä tapahtumista ja ihmisistä. Kuinka paljon ne ovatkaan nähneet iloa ja surua. Jokainen esine kertoo omasta ajastaan, meidän tulisi opetella vain tulkitsemaan niiden sanoma, mutta ilman

taustatietoja se ei onnistu.

Nyt hyvät lukijat, löytyykö teiltä tarinoita narusta tehdyistä tuotteista ja niiden käytöstä? Vaikka ne eivät liittyisikään juuri näihin kuvassa näkyviin esineisiin, niin kuitenkin omakohtaisia kokemuksia tai kuultuja tarinoita ja mielellään myös kuvia (kuvista otamme kopiot) otamme mielellään vastaan. Tarinat voi kirjoittaa ihan vapaamuotoisesti vaikka käsin ja toimittaa tämän vuoden loppuun mennessä pj. Martti Mäkilälle (Haahdenniementie) tai siht. Terttu Kraemerille (Merimaskuntie 436). Toki tulemme mielellämme haastattelemaan-kin asiasta soitto vain 02-4369 868 (Maarit Lineri) tai 040-716 4808 (Terttu Kraemer).

Seitsemän vuotta samban sykkeessä

Pirjo Vismanen

Anne Linjan yllä oleva mustekalapuku keräsi monissa kilpailuissa kehuja.

Annoin pikkusormeni, se vei koko käden - eikä aikaakaan, kun se oli kietonut pauloihinsa myös ystävät, tuttavat, sukulaiset ja kylänmiehet. Niin kävi, kun samba tuli Merimaskuun. Pieni saaristokunta muuttui Suomen Rioksi.

Totta se on. Merimaskusta puhuttiin 1990-luvun alussa Suomen Riona, eikä syyttä. Kunnan silloin 1 200 asukkaasta enimmillään joka 20:s oli mukana pitäjän omassa sambakoulussa. Turussa sambaajia pitäisi olla lähes 8 000, jotta siellä päästäisiin samaan prosenttiin! Kyseessä oli siis melkoinen kansanliike. Synnyinsijoillaan Brasiliassa samba on köyhimmän kansanosan - ja turistien - harrastus. Merimaskussa tämä katujen oopperaksi luonnehdittu

tanssi villitsi väen säätyyn katsomatta: kunnanhallituksen jäsenistäkin melkein joka kolmas koki panna lantiota korkkiruuville jokaviikkosisissa sambaharjoituksissa. Eniten puheita pitäjällä herätti kuitenkin kirkkoherran vaimon Irmeli Huovisen liittyminen sambaryhmään. - Että pastorskakin! Ja kunnankirjuri, ja kansakoulunopettaja, päiviteltiin kylillä. Irmeli Huoviselle kävi kuten niin monelle meistä: piti vain piipahtaa harjoituksiin katsomaan,

mitä uuden harrastuksen löytänyt jälkikasvu oikein siellä puuhaa. Sydämenlyöntien tahtiin sykkivä rytmi tempaisi mukaansa - eikä ihan äkkiä irti päästänytään.

Samba tuli Merimaskuun työväenopiston kautta. Koululla alkoi syksyllä 1989 sambakurssi, jota veti "lossin takana" Lierannassa pihvikarjaa kasvattanut maanviljelijä Antti Ranta. Noihin aikoihin jo toistakymmentä vuotta samban parissa puuhannut ja Rion - sen oikean - karnevaalitkin käynyt mies oli kotipitäjässään vähän kylähullun maineessa - kuului kutsuvan karjaansakin kokoon apito-pilliin puhaltamalla. Rannan kurssi veti kuitenkin väkeä. Ensi alkuun salille kokoontui lähinnä nuoria tyttöjä ja muutama mitä tahansa liikuntaa intohimoisesti harrastava kypsempikin naisihminen, mutta puskaradio teki tehtävänsä. Äkkiä harjoituksissa oli jo sellainen joukko tanssijoita, että päätös julkisesta esiintymisestä oli vain bateriaa vailla. Kodeissa, kokoussaleissa ja kylänraitilla alkoi kiihkeä värväystyö, jonka tuloksena tanssijoiden askelia rytmitti pian oma rumpuryhmä.

Samaan aikaan hurautivat ompelukoneet käyntiin. Esiintyminen vaatii esiintymispuvut, ja ne tehdään itse niin Riosta kuin Merimaskussakin. Riosta otettiin myös pukujen mallit; röyhelöitä piti olla, kiiltoa ja kimalusta, ja tietenkin komeita sulkia. Yhteen baiana-pukuun rypyttiin 40 metriä pitsiä ja sen päälle 50 metriä hopeanauhaa. Ompelulankaa kului kolmatta kilometriä. Yhtään vähemmällä eivät päässeet passistat, jotka kiinnittivät pikku pikku bikineihinsä satoja ja taas satoja paljetteja ompelemalla jokaisen keskelle helmen - käsin. Anne Linja loihti kaiken muun ohessa sambakoululle oman lipun, jota komistaa Merimaskun vaakunasta tuttu punainen reimari. Lupa vaakunatunnuksen käyttöön piti pyytää kunnanhallitukselta. Myönteinen päätös sai perimätiedon mukaan peräkanettiin, että lippuun kyllä, kunhan ei housuihin. Mutta vilkaiskaapa tarkemmin baiana-pukuihin kuuluvien pitsipökyjen lahkeensuuta!

Uusi sambakoulu sai nimen G.R.E.S. Unidos da Praia. Se on suomeksi "Virkistys- ja sambakoulu Rannan yhdistyneet". Antti Rannalla oli toivomansa nimikkokoulu. Praian

Rumpuryhmä on tanssijoiden sydän ja sielu. Hyvä rumpuryhmä pitää sykkeen korkealla.

SAMBASANASTOA

SAMBA brasilialaisperäinen rytmikäs tanssi
ENREDO sambakoulun valitsemastaan aiheesta tekemä tarina, joka esitetään karnevaalikulkuessa
BATERIA rumpuryhmä
SURDO samban perusrytmin antava suuri rumpu
APITO baterian johtajan käyttämä pilli
ALA karnevaalikulkuksen ryhmä
BAIANA vanhempi nainen suuresa vannehameessa
PASSISTA soolotanssija

ensiesiintymisen tapahtui, kuinkas muuten, Merimaskun Suvisouduilla, mutta vain virallisesti. "Koeponnistus" tehtiin jo viikkoa aikaisemmin Rymättylän Röölässä, sillin ja uuden perunan juhlassa - ja saman tien mentiinkin sitten telkkariin asti! Praian lippu liehui komeasti MTV:n iltauutisten loppukevennyksessä. Kymmenen (uhka)rohkeaa osallistui heti samana kesänä myös Norrköpingin suurille karnevaaleille, joilla pohjoismaiden sambakoulut ottavat mittaa toisistaan. Kolmen kilometrin mittaista kulkueirettä reunustavat kymmenet tuhannet katsojat. Kilpailuun ei toki niin pienellä porukalla osallistuttu: tanssimme ja soitimme turkulaisen Cariocan kainalossa, mutta omilla puvuissamme ja oman lipun alla.

Kesällä 1991 Turussa järjestettiin Down by the Laiturin yhteydessä suuri sambakulkue, johon osallistuivat kaikki Suomen sambakoulut ja muutama ryhmä Ruotsista. Praia oli mukana - ja pääsi taas televisioon. Varsinkin saippuakuplia tanssiessaan puhallalleet pikkutyöt Rebecca Raukunen ja Inna Vismanen näyttivät hurmanneen kuvaajan. Norrköpingissä tanssittiin samana kesänä jo omana ryhmänä, oman baterian tahdein. Varsinaista teemaa koululla ei vielä ollut, mutta kesäksi 1992 sellainen jo kehiteltiin. Aihe löytyi läheltä: merimaskulaiset esittivät kulkueessa tarinaa merestä. Kärjessä kulki Vesihäisi lykäten simpukan kuoren suojuissa istuvaa merenneitoa. Lossikuskeiksi pukeutunut bateria ryhmittyi oranssista kankaasta värkätyn Merimaskun lossin sisään. Ahti ja Vellamo kantoivat koulun lippua, lapset ja passistat tanssivat ongenkohoina, meritähtinä, rakkolevinä, meduusoina ja verkkoon jääneinä kaloina. Viimeisinä vaan ei vähäi-

Samba-asut vaativat tekijöiltään paitsi mielikuvitusta, mutta myös monenlaisia kädenaitoja. Tässä puun aiheena näyttäisi olleen ompeluharrastus, mikä ei suinkaan ole niitä vähäisimpiä toivottavia avuja sambaharrastuksessa.

simpinä pyörähtelivät baianat, nyt mustina mustekaloina. Enredo vietiin läpi ensin Tampereella ja sitten Norrköpingissä, jossa koulun upeat fantasiat keräsivät kosolti huomiota. Kilpailemaan ei kuitenkaan oltu vielä valmiita.

Näihin aikoihin koululla alkoi jo olla kiitettävästi myös keikkaa - ne olivat tarpeen, sillä yhä näyttävämiksi muuttuvat puvut ja muut lavasteet vaativat rahaa. Esiintymässä käytiin jos jonkinlaisissa tilaisuuksissa häistä harjakaisiin ja huonekalukaupan avajaisista kesätapahtumiin ympäri maakuntaa. Surdo soi yhtä lailla vasemmistoliiton vappujuhlassa kuin veteraanien piirikokouksessa. Myös ravintolakeikkoja tehtiin paljon, jopa viikonloppun mittaisina. Ana Risquet-Leppäsen "lämpärinäkin" esiinnyttiin Raision Villi-Killissä. Kesäksi 1993 päätettiin rakentaa kokonainen sambarenedo lauluineen kaikkinen. Aiheeksi valittiin Nooan arkki. Sitä arkkia hitsattiinkin sitten yökaudet kokoon

Kukolaisten Ylistalon verstaassa.. Turkulaisen Raya Mudien toimiessa esilaulajana merimaskulaiset sambasivat itsensä neljänsiksi Suomen karnevaaleilla, jotka tuolloin pidettiin Helsingissä. Kulkuekokonaisuudesta Praia sai ainoana kouluna täydet pisteet. 30-40 hengen porukka oli kuitenkin liian pieni päihittämään suuret sambakoulut, joilla saattoi yhdessä alassa olla väkeä enemmän kuin Praialla yhteensä. Norrköpingin karnevaaleilla joku isoista jäi pois, ja Praia otti kulkuekilpailussa pronssia. Tällä-

kin kertaa mustekaloina esiintyneet baianat saivat kunniamaininnan sekä puvuistaan että esiintymisestään.

Kesällä 1994 Helsingissä ei kilpailtu, mutta koulut esiintyivät kuitenkin omina ryhminään. Norrköpingissä järjestettiin yhteiskulkue, jossa merimaskulaiset yhdistivät taas voimansa Cariocan kanssa. Osa tanssi Cariocan puvuissa, muut Cariocayhteensopivissa. Vuosi 1995 alkoi surullisissa merkeissä. Antti Ranta kuoli 4. tammikuuta. Sambakoulu päätettiin kuitenkin pitää hengissä. Tilannetta helpotti se, että Suomen karnevaaleilla toteutettiin sinä vuonna kaikkien koulujen yhteinen enredo. Teemana oli Egypti. Praia sai osakseen suunnitella ja toteuttaa hieroglyfi-alan. Lisäksi baterian ja baiana-pukuihin tehtiin Egyptiaiheiset koristeet - ja opeteltiin teemaan tehtyä laulua niin, että se soi edelleen eräiden korvissa. Vuonna 1996 karnevaaleille mentiin Cariocan kanssa yhdessä. Teemana oli turkulaiskoulun 10-vuotinen taival. Vuosi oli yhteistyön aikaa; ompelutalkoot ja harjoitukset pidettiin Cariocan tiloissa Turussa. Norrköpingissäkin toteutettiin kaikkien koulujen yhteinen kulkue.

Vuonna 1997 Praia ei enää osallistunut sen kummemmin Suomen kuin Norrköpinginkään karnevaaleille. Muutkin esiintymiset jäivät Suvisouduihin ja muutamaan satunnaiseen keikkaan. Vuonna 1998 koulun nimeä piti enää näkyvissä viiden passistan ryhmä, joka heitti keikkaa ilman bateriaa. - Ei jaksa enää, selitti yksi jos toinenkin jättäytymistään koulun toiminnasta. Kymmenien merimaskulaisperheiden elämäntavaksi tullut harrastus hiipui, mutta jätti jälkeensä valtavan määrän mukavia muistoja ja kokemuksia, jotka ilman sambaa olisivat varmasti jääneet elämättä. Eikä mikään estä aloittamasta uudelleen: G.R.E.S. Unidos da Praia on edelleen yhdistysrekisterissä, lippu odottaa liehuttajaa, kymmenet jos ei sadat puvut vain päälle pukemista. Praiaa myös kaivataan yhä: tänäkin kesänä on jo tullut pari pyyntöä keikalle. Siis siitä vain. Päästetään meissä kaikissa piilevä ilo irti. Leikitään karnevaali - surdon sydänäänänten tahtiin!

Maarit Linnert

Sunnuntaina 24.8.2003 kokoontui talkooväki Kollolan pienelle peltotilkulle elotalkoisiin. Paikalla oli niitä iäkkäämpiä, jotka vielä muistavat käsityönä tapahtuneen elonkorjuun, mutta myös asiasta kiinnostuneita nuorempia.

Työ alkoi rukiin niittämisellä. Jokaiselle niittäjälle annettiin oma "laisto", mitä pitkin tuli viikatetta heiluttaessa kulkea. Kun useampi mies kulki pellolla samaan aikaan, tuli heidän aloittaa niitto hieman eri aikaan, ettei kukaan lähtenyt pellolta jalkaterää lyhyempänä. Jokainen sitten kulki omaa laistoaan seuraten ja jätti karheen taakseen. Niittäjän oli taidokkaasti osattava leikata ruis siten, että korret kaatuivat aina tähkät samaan suuntaan osoittaen. Se helpotti taas kokoajien työtä. Tottakai siinä nousi kilpailuhenki pintaan ja nuoremmat yrittivät päihittää naapurilaiston niittäjän. Ahneuksissaan liian leveän laiston yrittäjä sai pian huomata tehneensä virheen, sillä viikatteen heiluttaminen laajassa kaaressa väsytti vetreänkin niittäjän. Myös taitamaton

Kunnon terä viikatessa eli tärkäläisittäin "vikatteessa" helpotti niittäjän työtä. Tarpeen vaatiessa vikate teroitetiin niiton lomassa. Mallia näyttämässä Jukka Suhonen

Heikki Randell oli pukeutumista myöten paneutunut päivän talkoourakkaan. Ruis-ta kaatuu siististi ja oikeaoppisesti, tähkät samaan suuntaan.

viikatteen käyttäjä, joka löi useasti viikatteen terän maahan asti joutui muita useammin teroittamaan teräänsä. Niitto oli siis monesti taitolaji.

Rusipellolla korret kerättiin käsin. Ensin koottiin laonnet korret "karheelta" nippuihin ja sidottiin ne lyhteiksi. Lyhteet eli "jalalliset" koottiin aina kolme kerrallaan vastakkain kuhilaiksi. Sitten päälle asetettiin neljäs hatuksi – poutana "poutahattu" pystyyn ja sadekelillä "sadehattu" poikittain lyhteiden päälle.

Kuhilaita nousee tasaisin välein Kollolan pellolle. Vaikka taloissa ei viljan korsia kerättykään haravoimalla kuten heinää, kasasi Arto Salonen tarkkana miehenä Kollolan pellolta viimeisetkin tähkypäät perinteisellä puuharavalla kasaan.

Elopelto on korjattu, ja talkoolaiset juovat tyytyväisinä kahvit pellon pientareella. Rukiin matka pellolta ruokapöytään ja leiväksi on kuitenkin vasta alussa. Nyt jäivät kuhilaat odottelemaan poutasäitä. Helpolla ei entisaikaan leipä ilmestynyt ruokapöytään. Sen eteen tehtiin armottomasti työtä ja siksin ruokaa kunnioitettiin eri tavalla kuin nykyään.

Postimatkat Ahvenanmerellä ja saariston aavoilla selillä vaativat vuosien mittaan monia ihmishenkä. Talvella postiveneiden vetäminen ahtojäiden yli oli epäinhimillisen raskasta

Postitie

Postia kuljetettiin lähes 300 vuoden ajan Turusta Tukholmaan Raision, Maskun, hiukan Mietoistenkin, Nousiaisten, Mynämäen, Vehmaan, Lokalahden Taivassalon ja Kustavin kautta kulkeva Suurta Postitietä pitkin.

Ruotsi tarvitsi suurvalta-ajallaan 1600-luvulla toimivat yhteydet valtakunnan eri osiin. Pietari Brahe järjesti Ruotsin kuningatar Kristiinan määräyksestä ikivanhan tien postitiekse Turun ja Tukholman välille vuonna 1638. Silloin tien varressa aina kahden, kolmen peninkulman välein asuvat talonpojat määrättiin postitalonpojiksi. Heidän velvollisuutenaan oli postin kuljettaminen seuraavalle postitalonpojalle, joka taas toimitti sen eteenpäin seuraavalle. Apunaan heillä piti olla vähintään kaksi renkiä. Aluksi postirengin tuli juosta kahden peninkulman matka neljässä tunnissa. Viivytelystä sai vankeusrangaistuksen. Myöhemmin posti kuljetettiin

ratsain, jolloin peninkulman matkaan varattiin tunti ja neljännes.

Taivassalosta eteenpäin posti kuljetettiin suureksi osaksi meritse, ja Kustavin ja Taivassalon postitalonpojat huolehtivat postin kuljetuksesta veneillä. Niissä oli purjeet, mutta tyynellä säällä soudettiin. Veneen miehistössä oli 68 täysikasvuista miestä. Ainoa hyväksyttävä syy matkan viivästyntymiseen oli ankara myrsky.

Manner-Suomesta postitalot lopetettiin 1800-luvun puolessavälissä, mutta meripostin-kuljetus jäi vielä postitalojen tehtäväksi Kustavissa, Taivassalossa ja Ahvenanmaalla. Nämäkin postitalot lakkautettiin vuonna 1910, kun postia alettiin kuljettaa laivalla.

Postitie-hanke

Postitie-hanke on Ruotsin, Ahvenanmaan ja Varsinais-Suomen alueella vanhan Postitien ympärillä toimiva kulttuuri- ja matkailuhanke. Hankkeen tarkoituksena on profiloida Postitie kulttuuri- ja

luontopainotteiseksi matkailureitiksi, jonka varrella on tarjolla vaellusreittejä, luontokokemuksia, taidekäsitöitä, majoitus- ja ateriapalveluja, kulttuuri-tapahtumia, näyttelyitä jne. monipuolisesti ja ympäri vuoden. Postitie yhdistää historian tämän päivän kulttuuriin.

Postitien rahoitus perustuu saariston Interreg III A -ohjelmaan, mutta hankkeessa on poikkeuksellisesti mukana kuntia varsinaisen Interreg-alueen ulkopuoleltakin. Hankkeella on 50 % EU-rahoitus. Kansallisen rahoitusosuuden (50%) päärahoittajina ovat Stockholms läns landsting, Ahvenanmaan maakuntahallinto ja Varsinais-Suomen Liitto. Varsinais-Suomen osarahoittajia ovat Postitien varren kunnat, Turun maakuntamuseo, Suomen posti ja Turku Touring. Hankkeen päävastuutaho on Vaddön kansanopisto Ruotsissa.

SUKUTUTKIMUS HAUSKA JA MUKAANSA TEMPAAVA HARRASTUS

Turkka Myllykylä

riallisia lähteitä käytetään sitä laajempi kuva menneisyydestä voidaan muodostaa. Tietoisuus oman suvun vaiheista voi johtaa ennestään tuntemattomien sukulaisten löytymiseen ja lähentää sukulaisia toisiinsa; usein sukututkimus on haluttu julkaisu ja sen pohjalta järjestetään sukukokouksia.

Sukututkimuksella saadaan myös tietoja viranomaisten oikeustoimia varten esimerkiksi perunkirjoitusta ja perinnönjakoa varten. Lääketieteessä sukututkimusta on käytetty mm. selvitetessä perinnöllisiä sairauksia.

Oppia ja neuvoja on runsaasti tarjolla

Oppia ja neuvoja on runsaasti tarjolla

Helpoin ja nopein tapa päästä kiinni sukututkimuksen saloihin on osallistua maakunta-arkiston tai kansalaisopistojen ym. järjestämille kursseille. Niillä alkavalle tutkijalle annetaan perusvalmiudet tiedon etsintään ja hankintaan. Kursseihin osallistumisen etuna on myös se, että apua ongelmien ratkaisemiseksi on saatavissa heti, samoin opastusta oikeaan suuntaan. Turun Sukututkimusseura järjestää kursseja Turun maakunta-arkistossa, jossa sillä on myös toimipisteenä tutkimuhuone ja kirjasto. Maakunta-arkisto sijaitsee Aninkaisten kadun varrella lähellä linja-autoasemaa Turussa.

Jos kursseille ei ole mahdollista osallistua voi sukututkimusta aivan mainiosti kokeilla myös omin päin. Kirjastoista on saatavissa runsaasti erilaisia sukututkimusoppaita ja myös jo valmiita sukututkimuksia ja kirjoja. Oppaat neuvovat tekijää ja sukukirjat ovat mallina valmiista työstä. Lisäksi kirjastoissa ja maakunta-arkistossa voi tutustua sukuhakemistoihin ja ohjekirjoihin, joissa annetaan ohjeita vaikkapa vanhojen käsialojen tulkitsemiseksi. Internetissä sukututkimuksesta on tarjolla paljon tietoja erityisesti Suomen Sukututkimusseuran kotisivuilla www.

genealogia.fi.

Alkuun tutuissa puitteissa

Tutkimuksen ensivaiheessa keskitytään omaisiin ja lähisukulaisiin. Haastellaan vanhoja ja myös nuorempia sukulaisia, sillä korkea ikä ei suinkaan aina ole taie muistitiedon säilymisestä. On myös hyvä ottaa huomioon muualle muuttaneet sukulaiset, sillä heidän mielissään kotipaikkakunnan muistot ovat toisinaan säilyneet hyvinkin selkeinä; ajanmittaan tapahtunut kehitys ja muutokset eivät ole olleet hämärtämässä heidän kuvaansa menneisyydestä. Haastattelut kannattaa merkitä muistiin, jotta myöhemmin voi tarkistaa mitä kukin on sanonut.

Haastatteluihin voi liittää sujuvasti kaikenlaisen kirjallisen materiaalin keräämisen, mitä kotoa tai sukulaisilta löytyy. Jo tässä vaiheessa on hyvä sisäistää yksi sukututkimuksen tärkeimmistä periaatteista, joka on tietojen todenperäisyys. Siihen päästään huolellisuudella ja tarkkuudella sekä asioiden tarkistamisella mielellään useasta tietolähteestä. Tässä auttaa muistiinpanojen teko, sillä siten voidaan tiedot tarkistaa helposti jälkepäin.

Kotipiiristä ja sukulaisilta saadaan hyvällä onnella kerättyä paljon perimätietoa, jota ei löydy asiakirjojen sivuilta, myös ehkä vintille jääneitä kirjeitä, asiapapereita esi- isien toimista, perinnönjaoista, vanhoja valokuvia ym. Tällaisen tiedon kerääminen iäkkäiden sukulaisten kuoltua on hyvin vaikeaa. Hautausmaallakin kannattaa käydä, sillä hautakivistä löytyä tarkat syntymä- ja kuolinpäivät. Moni perimätieto saattaa ensin tuntua sivuasialta, mutta tutkimuksen edetessä siitä voi myös olla korvaamaton apu tai ainakin se elävöittää tutkimusta.

Käsiksi itse tutkimukseen

Kun haastattelut ja muu pohjatyö on tehty, voidaan edetä seuraavaan vaiheeseen. Parhaassa tapauksessa suvussa on voitu edetä luotettavasti taaksepäin aina 1860-luvulle asti, jota vanhempia kirkonkirjoja tai niiden kopioita säi-

lytetään maakunta-arkistoissa. Silloin on mahdollista jatkaa sukututkimusta eteenpäin näistä lähteistä.

Usein omat ja sukulaisten tiedot eivät ulotu 1800-luvulle asti. Tuolloin on tehtävä sukuselvityspyyntö siitä esi-isästä tai äidistä, johon oli päästy. Lähtökohtana ovat oikeat tiedot tutkittavan henkilön: nimestä, syntymäajasta ja syntymä- tai asuinpaikasta. Niiden perusteella voidaan osoittaa selvityspyyntö siihen seurakuntaan, jonka kirjoissa lähtöhenkilö mainitaan. Seurakunnilla on omilla arkistoissaan kirkonkirjat ainakin viimeiseltä 100 vuodelta, usein myös mikrokorteille tallennettuina vieläkin vanhempaa aineistoa. Sukuselvitysten laatiminen on kirkkoherranvirastojen maksullista palvelua. Kustannus on kuitenkin vähäinen siihen työmäärään nähden, jonka aloitteleva tutkija muuten joutuisi selvitykseen käyttämään käymällä itse paikanpäällä, etenkin jos paikkakunta sijaitsee kaukana.

Kirkkoherranviraston antaman sukuselvityksen perusteella voidaan päästä hyvinkin kauas taaksepäin, jos suku on asunut pitkään samassa seurakunnassa. Jos lähtöhenkilön vanhemmat ovat muuttaneet kyselyseurakuntaan muualta tai muuttaneet toiselle paikkakunnalle myös se ilmenee selvityksessä. Tällaisessa tapauksessa voidaan lähettää muuttoseurakuntaan toinen sukuselvityspyyntö. Näissä tapauksissa on kyselijän syytä ilmoittaa jo selvitystä pyytäessään mistä seurakunnasta ja milloin muutto on tapahtunut. Kun selvitystyössä on päästy 1800-luvun puoliväliin päästään arkistotyötä tekemään itse maakunta-arkistossa ja varsinainen henkilökohtainen sukututkimus alkaa.

Arkistojen sisältö ja sukututkijan lähteet

Sukututkijan tarvitsemat tärkeimmät lähteet: seurakuntien asiakirjat on pääosin tallennettu mikrofilmeille, jotta alkuperäiset paperiasiakirjat säilyisivät eivätkä kuluisi käytössä.

Sukututkimus eli genealogia on historiatieteen erikoishaara, joka tutkii ihmisten polveutumista ja sukulaisuus suhteita sekä siihen liittyvää henkilöhistoriaa ja elämänvaiheita syntymästä kuolemaan.

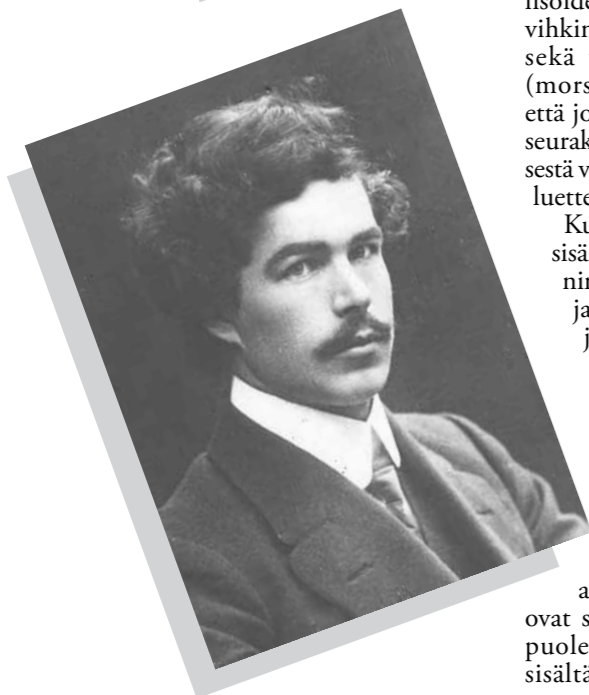
Hyötyä ja huvia - miksi sukua tutkitaan?

Ensi alkuun syyt ovat usein "itsekkäät"; halutaan tietoa siitä kuka minä olen, mitkä ovat minun juurenit? Ajan mittaan kiinnostus menneeseen aikaan ja esivanhempien elämänvaiheisiin lisääntyy; halutaan selvittää missä esivanhemmat ovat asuneet ja kuinka eläneet. Sukututkimuksella saadaankin selville monia yksittäisiä asioita: mm. ihmisten elinikä, asuinpaikka, ammatit, avioliitot, perheiden koko, muutot paikkakunnalta toiselle, kuolinsiit ja kuolinsyyt. Mitä moninaisempia histo-

Maakunta-arkistoissa on kaikkien sen alueen seurakuntien mainitut asiakirjat mikrofilmattuina, usein laajemminkin. Kansallisarkistossa Helsingissä säilytetään kaikkien Suomen seurakuntien asiakirjojen mikrofilmejä.

Sukututkimuksen tärkeimpiä lähteitä ovat seurakunnan rippikirjat. Niitä alettiin pitää, jotta voitiin kirjata muistiin väen luku- ja kristinopin taidot sekä ehtoollisella käynnit. Rippikirjoja on säilynyt seurakunnasta riippuen aikaisintaan 1680-luvulta vuoteen 1962. Sen jälkeen seurakunnissa siirryttiin kortistojärjestelmään. Rippikirjat ovat olleet

rippiläkäyneiden väestörekisteri.

Ihmiset on niissä ilmoitettu asuinpaikkansa mukaan; maaseudulla kylittäin ja taloittain, kaupungeissa korttelin tai tontin mukaan. Niihin sisältyvät tiedot: asukkaiden nimistä, syntymäajasta ja kuolinajasta (tosin vasta siinä kirjassa jolloin se on tapahtunut), muuttoajasta (myös seurakunnan sisällä), vihkimäajasta, ym. Rippikirja on ollut myös rikosrekisteri: niiden huomautussarakkeissa on tietoja juopottelusta, tapelusta, tapoista, salavuoteudesta, ym.

Toisin paikoin pidettiin erillistä lastenkirjaa, johon merkittiin alaikäiset ripillä käymättömät lapset. Jos lastenkirjaa ei pidetty merkittiin myös lapset samaan rippikirjaan vanhempiensa kanssa.

Mainittakoon, että toisinaan liikkuvan renkimiehen rippikoulunkäynti saattoi venähtää aina 20 ikävuoteen asti ja vasta aviosäätynyt pääsyn edellytysten täyttämisen pakotti koulun suorittamiseen.

Sukututkijalle välttämättömiä lähderyhmiä ovat seurakunnan arkistoon sisältyvät: Syntyneiden ja kastettujen luettelot, vihittyjen luettelot ja kuolleiden ja haudattujen luettelot. Nimensä mukaan sisältää syntyneiden ja kastettujen luettelo tiedot lapsen nimestä, syntymä- ja kastepäivästä, mutta myös isän ja äidin nimet, kummien nimet, lapsen kotipaikan (kylä ja talo).

Vihittyjen luettelot sisältävät tiedot kaikista vihityistä aviopareista: puolisojen nimet, vihkimispäivämäärä, vihkimispaikka (kirkko, tai pappila) sekä toisinaan morsiamen asusta (morsiuskruunu). Tärkeä muistaa, että jos morsian ja sulhanen olivat eri seurakunnista, tuli merkintä vihkimisestä vain morsiamen kotiseurakunnan luetteloon.

Kuolleiden ja haudattujen luettelot sisältävät seuraavat tiedot: vainajan nimi, kuolinpäivä, hautauspäivä, ja-paikka sekä kuolinsyy ja vainajan kotipaikka.

Kolmas sukututkijan tärkeä lähderyhmä ovat muuttoasiakirjat. Näihin kuuluvat muutaneiden luettelot sisältävät tiedot seurakuntaan muutaneista ja siitä poismuutaneista. Tiedot on yleensä järjestetty siten, että kirjan aukeaman vasemmalla puolella ovat seurakuntaan tulleet ja oikealla puolella sieltä lähteneet. Luettelot sisältävät tiedot henkilön nimestä,

tittelistä, toisinaan syntymävuodesta sekä muuttoaika, lähtö- ja kohdepaikka (viimeksimainittu yleensä tarkasti). Luetteloon saattaa sisältyä myös tietoja rokotuksesta, lukutaidosta, maineesta ym. Muuttotodistus: asiakirja, jonka pitäjästä toiseen muuttavan piti pyytää asuinpitäjäänsä papinkansliasta ja toimittaa se muuttoreakuntaansa. Nämä asiakirjat sisältävät paljon tietoa ja ovat hauskoja käytettäväksi vaikka tutkimuksen kuvitukseen. Muuttotodistus ilmaisee: henkilön nimen, syntymäajan ja paikan, mistä mihin muuttaa, kristinopin ymmärtämisen ja tuntemuksen, sisälukutaidon, ehtoollisella käyntiin liittyvät tiedot, maine (rangaistukset), onko vapaa avioliittoon vai ei, mahdolliset ruumiin viat tai vammat, onko rokotettu isorokkoa vastaan vai sairastanut sen. Muuttotodistus arkistoitii vain tulo-seurakuntaan eikä siitä jäänyt kopiota lähtöseurakuntaan.

Internetissä, Suomen Sukututkimusseuran sivuilla, on luettavissa ainakin osa kirkonkirjoista useimmista Suomen seurakunnista. Tämä helpottaa tietyissä tapauksissa melkoisesti tutkimista, sillä lähes koko maan seurakuntien arkistoja päästään selailemaan kotitietokoneelta. Sukututkimusseuran sivuilla ovat kattavimmin luettavissa syntyneiden ja kastettujen, kuolleiden ja haudattujen sekä vihittyjen luettelot. Osasta seurakuntia on tietoja myös muuttaneista. Näiltä sivuilta kerätyt tiedot on kuitenkin aina syytä tarkistaa kirkonkirjojen mikrofilmeistä, sillä ne saattavat sisältää luku- tai käänös- virheitä. Suurin ja ratkaisevin puute on toistaiseksi se, että näiltä sivuilta puuttuvat rippikirjat. Tämä sen vuoksi, että ainoastaan rippikirjojen avulla voidaan tutkittavan henkilön tiedot (nimi, syntymäaika ja asuinpaikka) varmistaa. Tämä asia on tärkeä etenkin sen vuoksi, että vanha etunimeen ja ns. patronyymiin perustuva nimikäytäntö ei yksilöinyt ihmisiä.

Tässä lyhyesti esiteltynä sukututkijan työskentelyä ja tutkimuksen rakennusaineita. Sukututkimuksessa jos missä voidaan sanoa, että työ opettaa tekijäänsä. Alun haparoivista askelista harjaannutaan näkemään asiayhteydet ja päästään yhä useammin kokemaan onnistumisen iloa pulmien löydettyä ratkaisunsa. Historiatietojen ahkera kartuttaminen ja esipolvien kohtaloiden selvittäminen opastavat tutkijaa ymmärtämään yhä syvemmin menneisyyden maailmaa, etenkin yksilön asemaa sukupolvien ketjussa ajan virrassa.

Merimasku-Seura otti selvää, mikä on miehiään Merimaskun uusi kunnanjohtaja.

Mikä on nimesi?

Marko Juhani Marsala

Milloin olet syntynyt?

Helmikuussa 13. päivä, vuonna 1964

Missä?

Helsingissä

Keitä kuuluu perheeseesi?

Vaimo ja 5-vuotias tytär. Vaimo opiskelee työn ohessa oikeustiedettä. Työkseen hän liitelee pilvissä, sillä hän on lentoemäntä. Molempien työ aiheuttaa joskus arkiruljansissa järjestelyjä ja sovittelua aikatauluissa. Joskus on jouduttu vaihtamaan lastenvahtia työväenopiston käytävillä isovanhempien tullen tunnilta ja vanhempien sinne kiiruhtaessa.

Missä asut tällä hetkellä?

Paimiossa, 1900-luvun alussa rakennetussa omakotitalossa, jossa on pari hehtaaria tonttimaata. Omaa rantaa ei ole, mutta kauniit näkymät avautuvat pihapiiristä Paimion lahdelta. Paimo on rauhallinen maaseutupaikka, ei ole paljoa liikennettä ja luonto on kaunis. Toki on Merimaskukin kaunis, mutta täällä maisema on jo selvästi saaristolaismaisempi, karumpi. Peltomaiset ovat pienempiä. Marko luettelee

sillan alusta on loistava paikka sukulukselle: Siellä olen aloittanut ikään kuin pintaa syvemältä tutustumisen Merimaskuun.

Siitä päästäänkin sujuvasti kyselemään mieltä Merimaskusta.

Minkälaiset ovat tunnot kunnanjohtajalla uudesta paikkakunnasta?

Merimasku on kasvava ja dynaaminen kunta. Mielenkiintoinen työmaa. Meillä on selvästi murroskausi siirtäessä maatalousvaltaisesta yhteisöstä kaupunkilaismaisempaan. On toki vaikeita asioita kuten esimerkiksi maankäytön suunnittelu, mutta ne on tarkoitettu vain ratkaistaviksi. Kunta kasvaa ja kehittyy koko ajan ja asioista on vain sovittava kaikkien osapuolien parhaaksi.

Tällä hetkellä jo Merimaskun asujaimisto on Varsinais-Suomen parhaimmin koulutettua ja tulotasoa korkeinta / kapita koko alueella. Se asettaa sekä kunnan toimille, että palveluille omat vaatimuksensa. Se luo odotuksia ja profiloit yhdyskuntarakenteen laatua.

Keskeneräisiä asioita on Merimaskussa jonkin verran. Ne on vain saatettava loppuun.

Marko kertoo kaipaavansa aitoa vuorovaikutteista avoimuutta. Hän ei halua, että päätökset tehdään kuten hän ne haluaa, vaan kuten kuntalaiset haluavat. "Ihmiset on päätöksenteossa otettava huomioon."

"Kaikkea ei ehdi tehdä heti, mutta moni asia odottaa kehittämistä. Muun muassa kunnan kotisivut internetissä kaipaisivat kehittäilyä. Ne voisivat olla ikkuna kunnan hallintoon ja toimia oikeasti väljänä kunnan hallinnolta kuntalaisille, mutta myös päinvastoin. Pienen kunnan etuna on, että päätäisiin saa suoraan yhteyden."

puutarhassa kasvattamiaan kasveja: 60 tyrnipensasta, 30 omenapuuta, 20 luumupuuta, 16 viiniköynnöstä. Viiniköynnösten mainitsemisen jälkeen hän heti tunnustaa olevansa keuhkokuuri. "Kaikkein mukavinta olisi, jos olisi varaa puutarhuriin, voisi vain keksiä kaikenlaista ja joku toinen toteuttaisi ne." Lampaista hän kasvattaa myös omalla pellolla nyt toista vuotta. "Ne pitävät maisemankin siistinä, ei tarvitse ruohonleikkuria." Teurastuksenkin Marko on hoitanut itse.

Mitä ehtii mies harrastaa?

Kaiken edellisen jälkeen hän nimeää heti suoralta kädeltä päällimmäiseksi harrastukseksi talon remontoinnin. Käsillä tekeminen on vastapainoa työlle, se on eräänlaista terapiaa. Vanha talo on oikeastaan toinen työ ja samalla harrastus. "Kyllä minulta tarpeen vaatiessa syntyi talon runko," sanoo Marko.

Muut harrastukset, kuten urheilu ovat jääneet vähemmälle. Aiemmin Marko ehti harrastamaan uintia, judos ja jääkiekkoa. Nykyään liikkuminen on enemmänkin luonnossa liikkumista koko perheen kanssa. "Sukellus oli myös ennen yksi mieliharrastuksistani. Sen merkeissä olen ensi kerran tutustunut Merimaskuunkin. Talvisin Särkän

Pirtumuistelut vihkoksi

Ulla Clerc

Nuotta-hankkeessa järjestettiin syksyn 2002 ja kevään 2003 aikana Pirtua! -perinnekeruukurssi, jonka aikana kerättiin talteen muisteluja pirtun ja kieltolakiajan tiimoilta sekä tehtiin näyttely saadusta materiaalista. Keruussa oli mukana joukko kotiseutuihmisiä, matkailuoppaita ja muita aiheesta kiinnostuneita. Keruun tuloksena saatiin pirtuun tavalla tai toisella liittyviä tarinoita ja tietoja Rymättylästä, Merimaskusta ja Velkualla. Haastattelijoita oli eniten Rymättylästä, josta myös haastatteluja kertyi eniten. Myös Merimaskusta ja Velkualla haastatteluja suoritettiin Nuotta-hankkeessa kesän aikana harjoitellut Jenni Nikula.

Keruun tuloksista koottiin näyttely, joka oli esillä toukokuun ajan Merimaskun Ranta-makasiinissa, kesä-heinäkuussa Rymättylän kotiseutumuseon makasiinissa ja elo-

kuussa Velkualla Sinervon talossa. Näyttelyn avajaiset vietettiin Merimaskussa ja sekä Rymättylässä että Velkualla järjestettiin pirtu-illan nimellä kulkeneet tapahtumat, joissa näyttelyn esittelyn ohella kuultiin tarinoita salakuljetuksesta sekä luennoitsijoilta että paikallisilta ihmisiltä.

Näyttelyiden päätyttyä tuli ajankohtaiseksi julkaista näyttelyiden tiedot ja muuta haastattelumateriaalia sisältävä vihkonen. Vihkon toteuttamiseen osallistuvat Nuotta-hankkeen ohella Merimasku-Seura, Rymättylän kotiseutuyhdistys ja Kummeli Ry. Vihkossa käsitellään mm. salakuljetusta tutkimusaiheena, tiedon keruun etiikkaa ja muistitietoa lähteenä, kieltolakia ja salakuljetusta yleensä. Tärkeimpänä osana ovat haastatteluissa esiin nousseet aihepiirit kuten pirtun kätköpaikat, ihmisten suhtautuminen pirtuun ja pirtuajan lapsen silmin nähtynä. Muistelut on kirjoitettu siinä asussa, kuin haastateltava on ne kertonut tai haastattelija kirjannut muistiin.

“Merimaskun Lossivahti 2003-2004”

Nimityksen sai kesällä 2003 Erkki Vainio.

Kapula on lossivahdin hallussa aina vuoden kerrallaan.

Muistoksi nimityksestä valitulle jää lossikapulan pienoismalli ja kunniakirja, mitkä Merimasku-Seuran hallituksen edustajat luovuttivat tällä ker-

taa Erkki Vainiolle. Luovutuspuheessaan Kauko mainitsi leikkisästi: “Minä olin huono vahti, kun päästin lossin menemään; sinun tehtäväsi on saada se nyt takaisin.” Tällä hän viittasi meneillään olevaan lossimuseohankkeeseen.

Kuvassa nimityksen ensimmäinen haltija Kauko Tammelin luovuttamassa Erkki Vainiolle nimityksen kuuluvan lossikapulan.

Kollolan kesässä tapahtui

Viime kesänä Kollolan Kotiseututaloon löysi tiensä 141 henkilöä. Valitettavasti jäimme kauaksi aikaisempien kesien kävijämäärästä. Ei edes Samba-näyttely vetänyt kävijöitä, vaikka aikoinaan joka kuudes kuntalainen oli mukana toiminnassa.

Samba-näyttelyn avajaisista avautui Kollolan viime kesän perinnetarjonta. Anne Linja oli samba-ryhmän vetäjänä sen kiihkeinä vuosina ja oli itseoikeutetusti avaamassa näyttelyä.

Kollolan sunnuntai-aukioloajat eivät ole kovin hyvin vetäneet, joten kokeilimme pelkästään keskiviikkojen teemailtoja heinäkuun ajan. Ensimmäisenä keskiviikkona jatkoimme tutustumista merimaskulaisiin vanhoihin kyliin, tällä kertaa olivat vuorossa Finnilä, Foudila-Koveri ja Heikola.

Vahtolainen tutkija Turkka Myllykyllä oli kahtena keskiviikkona kertomassa sukututkimuksesta ja siitä, miten ja mistä parhaiten tietoja löytyy.

Merja Polkko Naantalin kuvauksesta oli kädestä pitäen opastamassa valokuvaamista ja mihin seikkoihin kannattaa kiinnittää huomiota sekä millaista kameraa tulisi käyttää. Keskiviikkoillat päättyivät “Merimaskun

Tietoviisaan” etsintään. Jo toistamiseen Tietoviisaan tittelin veivät Heinosen Pirkko-Liisa ja Jorma.

Saaristokulttuuriviikko aloitettiin Kollolan ruispellolla. Syyskuun seitsemäntenä, kauniina sunnuntai-päivänä Randellin Heikki järjesti perinteisen tilallan puintitilaisuuden, joka keräsi yleisöä ennätysmäärän, noin sata kiinnostunutta.

Elokuun viimeisellä viikolla seura kutsui jälleen uudet kuntalaiset “Merimasku tutuksi” -tapahtumaan. Kunnanjohtaja Marko Marsala oli esittäytymässä samoin kuin sosiaalisuhteeri ??. Kahvittelun lomassa oli mahdollisuus tentata uuden kunnanjohtajan Merimasku-tuntemuksia. Seuran sihteeri esitteli aimo annoksen kunnan historiaa ja kotiinviemiseksi annettiin vielä aiemmin ilmestyneitä Myötätuulta Merimaskussa -lehtiä, joista löytyy lisää perinnetietoutta. Ilta päättyi kettinkipeli-mittelöihin, meniköhän edellisen kunnanjohtajan heittämä tulos rikki?

Kollolan kesä päättyi elokuun viimeisenä sunnuntaina pidettyyn SPR:n hyväntekeväisyshuutokauppaan. Ilma suosi kyllä tapahtumaa ja meklarina toiminut kunnanjohtaja oli loistava, mutta yleisöä oli vähän-

laisesti. SPR:n nuorisokassaan saatiin kerättyä vaatimatonta summaa.

Merimasku-Seura kiittää teitä kaikkia, jotka olette olleet mukana toiminnassa ja olette antaneet oman panoksenne perinteen esille saamiseksi ja tallentamiseksi.

JOULUMUISTOJA

Joka perheellä on omat jouluperinteensä. Merimasku-Seura kysyy, mitkä ovat teidän mieleenpainuneimmat joulutapanne lapsuuden ajoilta? Entä ovatko ne säilyneet nykypäivään saakka? Muistelot voi toimittaa vaikka käsin kirjoitettuna Maarit Linerille, Lähdekuja 2 tai sähköposti: malin&netti.fi.

Tervetuloa
Osuuspankkiin!

Saat maan parasta pankkipalvelua juuri sellaisena kuin itse haluat. Toivotpa henkilökohtaista palvelua tai huipputekniikkaa, Osuuspankista saat asiantuntevan ja luotettavan kumppanin talousasioitteesi hoitoon.

Tule käymään – kerromme Sinulle monta hyvää syytä olla paikallisen Osuuspankin asiakas.

Tervetuloa!

Parturi-Kampaamo
Aallonharja
Riia Kaipainen

Paltteentie 5, 21160 Merimasku
Puh. 044-3245 885

Merimaskun
Fysioterapia

- Fysioterapiaa,
- kuntoutusta,
- hyvää oloa,
- hyvinvointia

Tällä kupongilla

Hieronta 45 min. VAIN 20 €
Tarjous voimassa 31.1.2004 saakka

Rajatie 2, (OP:n talo) 21160 Merimasku,
Puh: 02-431 7011 / Minna Vilponen

PARTURI
Hirsimäki & Aura

Hilkka Hirsimäki Pirjo Kangasmäki

UoleviRaadenkatu 1, 21100 Naantali,
Puh. 02-4351 764

KäsityöPankki Merimaskun kirkonkylä

- käsityömyymälä
- tilauksesta kädentaidon kursseja
- tilauksesta kotileipomom tuotteita: kakut, voileipäkakut ym. ruokatilaukset
- kokous-, koulutus- ja saunatilojen vuokrausta
- juhlapalvelua

Anita Sula Ky
Paltteentie 2, 21160 Merimasku
Puh/Fax 02-4369 434, GSM 040-708 1851

Lentoliput, laivaliput, bussiliput, junaliput
Seuramatkat esim: Aurinkomatkat, Finnmatkat, Fritidsresor, Tjäreborg
Matkanjärjestäjien peruutus- ja tarjoushinnat myös meillä
Esitteet ja varaukset.
Hotellit, mökit, viisumit, vuokra-autot ym.

TERVETULOAA MATKAKAUPPAAN

Travel Bureau
MATKAKAUPPA

Tullikatu 16, 21100 Naantali, Puh. 02-4321 277

NORMAALIPIZZA 5€
PERHEPIZZA 12€

Kuponki voimassa noudettaessa.
Ei koske muita etuja.
2/kuponki

puh. 02-469 1341
Henrikinkatu 8, Naantali (torin laidalla)

TAATTISTEN TILA

Koverintie 23, 21160 Merimasku
Puh: 02-4369 583, 0400-828 108
Fax: 02-4369 913,
E-mail: taattistentila@kolumbus.fi
www.taattistentila.com

- Tilausravintola
- Tilaa pienemmille ja suuremmillekin juhlille ja kokouksille, yhtenäiset tilat ryhmien mukaan: 15 + 100 + 200
- Viihtyisiä hetkiä kodalla
- Tilalla kotieläimiä
- Mökki- ja huonemajoitusta ympäri vuoden

Merimaskun
RANTAMARKET

Avoinna ympäri vuoden:

Joka päivä klo 9.00 - 21.00

- Elintarvikkeet
- Polttoaine (95E), polttoöljy
- Kahvio, vastapaistetut leipomotuotteet
- SPR:n ja Merimasku-Seuran tuotteita ym. muita lahjatavaroita
- Internetpiste

MERIMASKUN ASIAMIESPOSTI

Paltteentie 5, 21160 Merimasku, puh: 02-4350 603

NAANTALIN APTEEKKI

Aurinkoista
apteekkipalvelua
joka päivä

NAANTALIN APTEEKKI
Luostarinkatu 25, puh. 431 2720
ma-pe 9-20, la 9-15, su 10-14

RYMÄTTYLÄN APTEEKKI
Rymättylä kk, Puh. 252 1202
ma-pe 9-16.30

BM
Korjaava
kasvovoide

Erikoisliike
Tullikatu 10
NAANTALI
02-4369 407

VOIMAA, ENERGIAA
KUNTOLIIJOILLE
JA
URHEILUJOLLE

JOULUTARJOUS!

- kasvovoiteet
- pesunesteet
- kasvovedet
- saippuat

Rymättylän Tili- ja Kiinteistö Oy LKV

- Liike- ja maatalouskirjanpidot
- Palkanlaskennat, Isännöinti
- Kiinteistönvälitys

Rajatie 2, 21160 Merimasku
Puh. 02-4367 010, 040-787 422

Ota selvää Nordean kanta- ja avainasiakaseduista!

1181 Naantali, Luostarinkatu 25
Puh. 334 2552

Tervetuloa! **Nordea**

KOKOUSKUTSU

Merimasku-Seura r.y:n sääntömääräinen syyskokous pidetään Pajupillissä, Iskolantie 11
maanantaina joulukuun 29. päivänä klo 18.00.
Kokouksessa käsitellään sääntöjen syyskokoukselle määräämät asiat.

Perinteestä tulee puhumaan Visa Auvinen.
Lisäksi esitetään videonauha rukiin puinnista Randelilla.

Kahvitarjoilu
Tervetuloa läheltä ja kauempaakin vaikuttamaan perinneasioihin!
Johtokunta

*Kollolan tonttu toivottaa kaikille lukijoille
Hyvää ja Rauhallista Joulua sekä
Onnellista Uutta Vuotta*

RAUTAKAUPPA
Puutavaraa, levyjä

Naantalin Rakennuspuu

Taimontie 21, Naantali

Puh. 02-436 3500, fax 02-4351 405

avoinna: ark. 7.00–17.00, la 8.00–13.00

• **NAANTALIN** •
KUVAUS

KUVAT TUNNISSA

• MATTANA TAI KIILTÄVÄNÄ

KEHYSTEN ERIKOISLIIKE

• VALOKUVA- JA SISUSTUSKEHYKSIÄ

Tullikatu 12, 21100 Naantali, Puh. 02-435 1454

Liedon

Säästöpankki

Naantalin konttori

puh. 4339 630, www.liedonsp.fi

NAANTALI

Puh. 020 522 7082